

УДК 349.3

ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ

Казанчан А. А.

Херсонський державний університет, Херсон, Україна

У статті розглядається і досліджується пенсійне забезпечення, його зв'язок із пенсійним страхуванням. Аналізу й порівнянню підлягають й інші терміни, зокрема пенсійні виплати, пенсії, грошові допомоги, компенсації. Пропонується класифікація видів пенсій.

Ключові слова: пенсійне забезпечення, пенсійні виплати, пенсії, пенсійне страхування, допомоги, компенсації, непрацездатні громадяни.

Відповідно до ст.46 Конституції України громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законодавством. Це право громадян гарантується за рахунок виплат коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також коштів бюджетів різних рівнів, коштів з інших джерел. Достатній рівень життя громадян, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом, має забезпечуватись за рахунок сплати пенсій, допомог, інших соціальних виплат [1].

Як відомо, пенсійне забезпечення є одним з видів соціального забезпечення непрацездатних громадян в Україні. Значення пенсійного забезпечення для соціального захисту громадян важко переоцінити: пенсійні виплати отримують близько 14 мільйонів осіб (станом на кінець 2009 року), при цьому для більшості з них такі виплати є основними і такими, що мають сплачуватись на рівні, не нижче мінімальних соціальних стандартів [2]. Тому питанням пенсійного забезпечення громадян постійно приділяється особлива увага, адже це зачіпає інтереси багатьох людей.

Метою даної статті є аналіз основних понять, термінів, які використовуються в сфері пенсійного забезпечення, їх характеристика. Серед них «пенсійне забезпечення», «пенсії», «пенсійне страхування», «пенсійні страхові виплати» тощо. Крім того, метою дослідження є розмежування пенсій з іншими видами грошового забезпечення, зокрема з грошовими допомогами, компенсаціями. Результати такого дослідження можуть бути цікавими в контексті впровадження пенсійної реформи і розвитку пенсійного страхування громадян в Україні.

В радянській юридичній науці основи права соціального забезпечення були розроблені завдяки працям таких науковців як Андреев В. С., Астрахан Є. І., Ачаркан В. А., Зайкін О. Д., Захаров М. Л., Іванова Р. І., Фогель Я. М. та інших. Серед дослідників питань соціального забезпечення в Україні слід виділити таких науковців як Болотіна Н. Б., Буряк В. Я., Синчук С. М., Сирота І. М., Сташків Б. І., Ярошенко І. С. та інших. Сучасні проблеми науки соціального забезпечення в Російській Федерації досліджуються такими вченими як Галаганов В. П., Горшков О. В., Захаров М. Л., Мачульська О. Є., Тучкова Е. Г. та іншими.

В ході дискусії, яка відбулась в радянській юридичній науці, були зроблені спроби дати визначення поняття, правової природи пенсій, їх ознак [3, с. 105-108; 4,

с. 141-144]. Щодо визначення поняття пенсії погляди науковців були досить близькими, однак часто вони розходились в деталях, зокрема, у визначенні правової природи та деяких ознак пенсій.

Так, Астрахан Є. І. визначив пенсії з соціального страхування як періодичні виплати, що проводяться за рахунок коштів соціального страхування з метою матеріального забезпечення працівника чи члена його сім'ї у зв'язку з остаточним чи тривалим вибуттям його з числа повноцінних працівників [5, с. 364]. Толкунова В. М. розглянула пенсії як матеріальне забезпечення громадян за старістю, по інвалідності й у випадку втрати годувальника, а також за вислугу років у вигляді систематичних грошових виплат [6, с. 339]. Іванова Р. І. запропонувала розглядати пенсію як щомісячну грошову соціально-аліментарну виплату, що призначається особам пенсійного віку, інвалідам, особам, що мають вислугу років чи особливі заслуги перед державою, особам що втратили годувальника, у зв'язку з минулою суспільно-корисною діяльністю, у розмірі, як правило, відповідно до праці, і такою, що є основним джерелом засобів до існування для непрацюючих пенсіонерів [7, с. 143].

На наш погляд, дослідник проблем пенсійного забезпечення Сирота І. М. досить вдало аналізує й критично оцінює результати цієї дискусії. Погоджуючись з більшістю авторів в цілому щодо розуміння поняття, змісту пенсійного забезпечення, він вказує й на певні розбіжності в їх розумінні та пропонує враховувати наступні моменти: по-перше, неможна пов'язувати призначення пенсії з настанням постійної або стійкої непрацездатності громадян, адже деякі пенсії призначаються незалежно від стану індивідуальної працездатності громадян, що звертаються за пенсією (пенсії за віком), а іноді і без врахування їх віку (пенсії за вислугою років); по-друге, пенсії не є винагородою (або компенсацією) за попередню трудову або суспільно-корисну діяльність, хоча б тому, що, як зазначає автор, їх розмір «само по собі невеликий, незначний ... явно не тягне на компенсацію за минулу працю»; по-третє, не дивлячись на те, що природа пенсій визначається обов'язком суспільства утримувати своїх непрацездатних громадян, пенсії в умовах ринку соціальних послуг поступово втрачають аліментарний характер [4, с. 143-145].

Слід зазначити, що в наш час розуміння поняття, правової природи пенсійного забезпечення майже не змінилось. Так, Сташків Б. І. визначає пенсію як щомісячну грошову виплату фізичним особам зі спеціально створених для цього пенсійних фондів на умовах та в порядку, передбачених нормативними актами й договорами [8, с. 272], Синчук С. М. – як довгострокову виплату, яка призначається та виплачується особі у випадку настання пенсійного віку, інвалідності, втрати годувальника чи вислуги років за рахунок коштів Пенсійного фонду України чи бюджетів різних рівнів та є основним джерелом доходів особи [9, с. 55], а Ярошенко І. С. до пенсій відносить регулярні грошові виплати, які отримують громадяни від держави та спеціальних фондів після досягнення встановленого віку, у разі інвалідності, втрати годувальника, за вислугою років [10, с. 11]. Певною мірою, це є результатом того, що тривалий час законодавство про пенсійне забезпечення мало сталий характер правового регулювання, без значних змін і потрясінь.

Правове регулювання пенсійного забезпечення в Україні відбувається відпові-

дно до вимог нормативно-правових актів України, серед яких близько двох десятків законів. Одним із перших базових законів, якими регулювались пенсійні відносини в Україні, став Закон «Про пенсійне забезпечення» [11]. В преамбулі до даного закону визначається, що всім непрацездатним громадянам України гарантується право на матеріальне забезпечення за рахунок суспільних фондів споживання шляхом надання трудових і соціальних пенсій. Слід зазначити, що нині пенсіонерам сплачуються лише трудові пенсії, бо соціальні пенсії скасовано, замість них сплачуються соціальні допомоги [12]. Пенсії розглядаються як один з шляхів (способів) матеріального забезпечення непрацездатних громадян за рахунок суспільних фондів споживання, при якому повинна враховуватись їх суспільно-корисна праця, встановлюватись єдність умов і норм пенсійного забезпечення всіх категорій працюючих. При цьому, встановлюється гарантія соціальної захищеності пенсіонерів шляхом встановлення пенсій на рівні, орієнтованому на прожитковий мінімум, а також регулярного перегляду їх розмірів у зв'язку із збільшенням розміру мінімального споживчого бюджету і підвищенням ефективності економіки країни. Згідно із ст. 2 Закону «Про пенсійне забезпечення» виділяють наступні види трудових пенсій (повних або неповних) : пенсії за віком; пенсії за вислугою років; пенсії з інвалідності; пенсії в разі втрати годувальника [11].

Однак, із прийняттям Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» дещо змінилися акценти в розумінні поняття, змісту та ознак пенсій [13]. Головним серед них є визначення страхового характеру більшості пенсій, встановлення залежності їх призначення та отримання від факту участі громадян в системі соціального страхування, від тривалості страхового стажу та сум страхових внесків. Тепер вже недостатньо визначити трудові пенсії; необхідно виділити ті пенсії, які формуються за рахунок коштів пенсійного страхування, інших видів соціального страхування (трудова страхова пенсія), та ті, які формуються за рахунок виплат з Державного бюджету та місцевих бюджетів (трудова державна або не страхова пенсія).

Згідно із ст. 1 вищезгаданого Закону під пенсією розуміють щомісячну пенсійну виплату в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яку отримує застрахована особа в разі досягнення нею передбаченого законодавством пенсійного віку чи визнання її інвалідом, або отримують члени її сім'ї у випадках, визначених законодавством. Крім того, згідно з ст.4 даного закону пенсії разом з довічними пенсіями та одноразовими виплатами відносяться до категорії пенсійних виплат системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування [13].

На наш погляд, використання терміну «пенсія» для позначення окремого виду страхових пенсій, що сплачуються за рахунок коштів системи загальнообов'язкового пенсійного страхування, не є вдалою практикою. Адже пенсії за способом акумуляції, перерозподілу коштів (за формою пенсійного забезпечення) поділяються як на страхові, так і на державні (не страхові) пенсії. Прикладом останніх є пенсії за вислугою років певним категоріям працівників і службовців, які не є суб'єктами пенсійного страхування й отримують пенсії за рахунок коштів Державного та місцевих бюджетів (військовослужбовці, співробітники органів внутрішніх

справ, державні службовці, судді прокурорські працівники та інші).

Крім того, навіть якщо пенсії є страховими виплатами, – це не означає, що вони мають сплачуватись виключно за рахунок коштів солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Вони можуть сплачуватись також за рахунок коштів накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, а також за рахунок коштів недержавного добровільного пенсійного страхування [13; 14]. Є пенсії, які сплачуються як страхові виплати в системі загальнообов'язкового соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності працівників [15]. Окрім того, є ще й так звані додаткові пенсії, які сплачуються окремим категоріям громадян додатково до основної державної пенсії, що є додатковою гарантією їх соціального захисту. Такими є додаткові пенсії за шкоду, заподіяну здоров'ю громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи [16].

Враховуючи вищезазначене, під пенсійним забезпеченням слід розуміти вид соціального забезпечення населення, який пов'язаний з виплатою щомісячних і, як правило, довічних грошових виплат – пенсій – непрацездатним громадянам в зв'язку з настанням певних найбільш несприятливих соціальних обставин - старості, інвалідності, втрати годувальника та інших, передбачених чинним законодавством.

На наш погляд, для характеристики пенсійного забезпечення, пенсій, визначення їх поняття, правової природи, відмітних ознак слід врахувати наступні моменти.

По-перше, видом соціального забезпечення має виступати пенсійне забезпечення, а не пенсія, адже пенсія – це лише певне матеріальне благо, яке надається непрацездатним громадянам в межах пенсійного забезпечення. Змістом пенсійного забезпечення є надання непрацездатним громадянам грошових виплат – пенсій. При цьому, терміни «пенсійне забезпечення» і «пенсія» мають співвідноситись як філософські категорії «форма» й «зміст».

По-друге, пенсійне забезпечення виступає одним з основних видів соціального забезпечення непрацездатних громадян, єдиним або головним джерелом засобів для їх існування. Хоча для працюючих пенсіонерів, які отримують грошове забезпечення у вигляді заробітної плати, іншого доходу, пенсійне забезпечення може бути додатковим джерелом засобів до існування.

Виключна важливість пенсійного забезпечення для забезпечення непрацездатних громадян підкріплюється такими обставинами :

Пенсії призначаються тоді, коли непрацездатні громадяни опинились в найбільш складних соціальних обставинах і найбільше потребують допомоги від держави, суспільства (старість, інвалідність, втрата годувальника та ін.). В усіх інших випадках можуть сплачуватись інші види соціальних виплат – допомоги (трудова, сімейні, соціальні) або компенсації.

Вони дійсно є єдиним або основним джерелом засобів для існування пенсіонерів, які на момент виходу на пенсію або протягом певного часу після нього набувають часткової або повної непрацездатності. Зрозуміло, що до пенсій додатково можуть сплачуватись й інші соціальні виплати – допомоги, надбавки, доплати, матеріальна допомога, компенсації. Розміри пенсій перевищують розміри інших соціальних виплат і, як правило, залежать від тривалості трудового (страхового) стажу та

розміру заробітків пенсіонера протягом його попередньої трудової діяльності.

По-третє, на відміну від інших видів грошового забезпечення пенсійне забезпечення має регулярний характер, тобто сплачується щомісячно. Інші види грошового забезпечення – допомоги, компенсації – можуть мати щомісячний, регулярний (однак, не щомісячний) або одноразовий характер сплати. Крім того, пенсії сплачуються протягом тривалого терміну або, навіть, довічно. Так, зокрема, довічний характер мають пенсії за віком, пенсії за вислугою років, а за певних обставин – й пенсії з інвалідності та пенсії в разі втрати годувальника (ст. ст. 34, 38 Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування») [13].

По-четверте, пенсійне забезпечення непрацездатних громадян передбачає, як правило, виплату лише однієї пенсії, серед тих на які мають право непрацездатні громадяни. Виключенням з цього правила є призначення окремим категоріям непрацездатних громадян, окрім основної, ще й додаткової пенсії (громадяни, постраждалі внаслідок Чорнобильської катастрофи). Однак, це не виключає можливість отримання інших видів матеріального забезпечення та обслуговування.

Слід зазначити, що із запровадженням системи недержавного пенсійного страхування громадяни України зможуть отримувати, крім основної державної пенсії із системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, ще й додаткову пенсію.

По-п'яте, достатній рівень пенсійного забезпечення є одним з мінімальних державних соціальних стандартів, який забезпечується за рахунок коштів системи загальнообов'язкового державного пенсійного та соціального страхування, а також за рахунок коштів Державного та місцевих бюджетів. В подальшому, становлення й розвиток системи пенсійного забезпечення громадян неможливе без продовження реформи пенсійного забезпечення й впровадження всіх рівнів пенсійного страхування.

В контексті даного дослідження, цікавим є співставлення термінів «пенсійне забезпечення» та «пенсійне страхування». Як відомо, пенсійне страхування є одним з видів соціального страхування. При цьому, виходячи із змісту ст. 25 Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та ст.1 Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, під пенсійним страхуванням слід розуміти систему матеріального забезпечення непрацездатних громадян пенсіями, допомогами, іншими видами забезпечення та обслуговування в разі настання страхових випадків, передбачених законодавством (старість, інвалідність, втрата годувальника та ін.), за рахунок страхових внесків до пенсійних та соціальних фондів [13; 17].

Щодо здійснення класифікації видів пенсійного страхування, то доцільно її проводити за наступними критеріями: в залежності від участі в страхуванні держави та гарантуванні страхових виплат за рахунок державних коштів – державне та недержавне пенсійне страхування; за характером обов'язковості участі в страхуванні – загальнообов'язкове та добровільне; в залежності від принципу організації та здійснення страхування – пенсійне страхування за солідарною системою та пенсійне страхування за накопичувальною системою.

Слід відмітити, що терміни «пенсійне забезпечення» та «пенсійне страхування»

не є тотожними. Їх відмінність полягає в наступному :

по-перше, пенсійне забезпечення уявляє собою вид соціального забезпечення, змістом якого є виплата щомісячних грошових виплат – пенсій, а пенсійне страхування уявляє собою форму (спосіб) соціального забезпечення, який передбачає акумуляцію та перерозподіл страхових внесків до пенсійних страхових фондів.

по-друге, не можна вважати, що пенсійне забезпечення здійснюється виключно шляхом участі в пенсійному страхуванні, а пенсійне страхування передбачає виплату застрахованим громадянам лише пенсій. Пенсійне забезпечення передбачає виплату непрацездатним громадянам пенсій (за віком, за вислугою років, з інвалідності, в разі втрати годувальника та інших), а пенсійне страхування передбачає виплату застрахованим особам не тільки пенсій, а й деяких допомог, а також надання оплачуваних послуг.

По-третє, пенсії сплачуються застрахованим особам не лише за рахунок коштів загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, а й за рахунок коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, та коштів інших соціальних фондів, а також за рахунок коштів Державного та місцевих бюджетів. Виходячи з вищезазначеного, слід виділити наступні види пенсій: страхові трудові пенсії, нестрахові трудові пенсії, додаткові пенсії.

При цьому, до страхових трудових пенсій слід віднести ті виплати, які здійснюються особам, застрахованим в системі соціального страхування, за наявності достатнього страхового стажу при настанні одного із страхових випадків, передбачених законодавством і договором про страхування. До них слід віднести : пенсію за віком; пенсію з інвалідності; пенсії в разі втрати годувальника. Трудовими ці пенсії є тому, що їх призначення залежить від попередньої трудової або суспільно-корисної діяльності майбутніх пенсіонерів (тривалість загального та спеціального трудового стажу; трудове каліцтво, професійне захворювання, пов'язані з виконанням трудових або службових обов'язків тощо) і встановлюється у розмірах, що залежать від розміру винагороди за працю та тривалості трудового стажу пенсіонерів.

До нестрахових трудових пенсій слід віднести ті виплати, які призначаються особам, що не є суб'єктами соціального страхування, призначаються в зв'язку з виконанням ними державно-владних або інших публічно-владних повноважень, виплачуються їм за рахунок коштів Державного та місцевих бюджетів. До таких пенсій слід віднести пенсії за вислугою років для державних службовців, прокурорських працівників, суддів, військовослужбовців, осіб начальницького та рядового складу органів внутрішніх справ, наукових та науково-технічних працівників та інших.

На завершення, слід зазначити, що дослідження різних аспектів пенсійного забезпечення та пенсійного страхування слід продовжувати й у подальшому. Поставлені питання потребують детального осмислення, а проблеми в цій сфері – розгляду й вирішення. Слід звернути увагу на вивчення й інших аспектів реформування законодавства про пенсійне забезпечення та пенсійне страхування [18, с. 308-311].

Як підсумок, слід виділити основні висновки :

1. Під пенсійним забезпеченням слід розуміти вид соціального забезпечення

населення, який пов'язаний з виплатою щомісячних і, як правило, довічних грошових виплат – пенсій – непрацездатним громадянам в зв'язку з настанням певних найбільш несприятливих соціальних обставин – старості, інвалідності, втрати годувальника та інших, передбачених чинним законодавством.

2. Змістом пенсійного забезпечення є надання непрацездатним громадянам грошових виплат – пенсій.

3. Пенсійне забезпечення є одним з основних видів соціального забезпечення непрацездатних громадян, єдиним або головним джерелом засобів для їх існування.

4. Достатній рівень пенсійного забезпечення є одним з мінімальних державних соціальних стандартів, який забезпечується за рахунок коштів системи загальнообов'язкового державного пенсійного та соціального страхування, а також за рахунок коштів Державного та місцевих бюджетів.

5. Слід виділити наступні види пенсій: страхові трудові пенсії, нестрахові трудові пенсії, додаткові пенсії.

6. Під пенсійним страхуванням слід розуміти систему матеріального забезпечення непрацездатних громадян пенсіями, допомогами, іншими видами забезпечення та обслуговування в разі настання страхових випадків, передбачених законодавством (старість, інвалідність, втрата годувальника та ін.), за рахунок страхових внесків до пенсійних та соціальних фондів

6. Терміни «пенсійне забезпечення» та «пенсійне страхування» не є тотожними. Основна їх відмінність полягає в тому, що пенсійне забезпечення уявляє собою вид, а пенсійне страхування форму (спосіб) соціального забезпечення.

Список літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 р. – К. : Преса України, 1997. – 80 с.
2. Біліна О. Бюджет Фонду дозволяє чітко і вчасно виплачувати пенсії громадянам // Пенсійний кур'єр : Тижневик Пенсійного фонду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://courier-pfu.com.ua>
3. Сирота І. М. Право пенсійного забезпечення в Україні : [курс лекцій]. / І. М. Сирота. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 288 с.
4. Сирота І. М. Право соціального забезпечення в Україні : [підручник] / І. М. Сирота. – Х. : «Одіссей», 2001. – 384 с.
5. Советское трудовое право : [учебник] / Александров Н. Г., Астрахан Е. И., Генкин Д. М. и др. // [под ред. Н. Г. Александрова и Д. М. Генкина]. – М. : Юрид. изд-во НКЮ СССР, 1946. – 481 с.
6. Советское трудовое право : [учебник] / Александров Н. Г., Астрахан Е. И., Догатов В. М. и др. // [под ред. Н. Г. Александрова]. – М. : Госюриздат, 1949. – 431 с.
7. Иванова Р. И. Правоотношения по социальному обеспечению в СССР / Р. И. Иванов. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1986. – 176 с.
8. Сташків Б. І. Теорія прав соціального забезпечення : [навч. посіб.] / Б. І. Сташків. – К. : Знання, 2005. – 405 с.
9. Синчук С. М., Бурак В. Я. Право соціального забезпечення України : [навч. посіб.] / [за ред. С. М. Синчук]. – К. : Знання, 2006. – 318 с.
10. Ярошенко І. С. Право соціального забезпечення : [навч. посіб.] / І. С. Ярошенко. – К. : КНЕУ, 2005. – 232 с.
11. Про пенсійне забезпечення : Закон України від 05.11.1991 р. // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 3. – Ст. 10.
12. Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про

державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам» : Закон України від 31.05.2005 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – №25. – Ст. 338.

13. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» : Закон України від 09.07.2003 р. // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 49-51. – Ст. 376.

14. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003 р. // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 47-48. – Ст. 372.

15. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності : Закон України від 23.09.1999 р. // Відомості Верховної Ради. – 1999. – №46-47. – Ст. 403.

16. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 28.02.1991р. // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 16. – Ст. 200.

17. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 р. // Відомості Верховної Ради. – 1998. – № 23. – Ст. 121.

18. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України : [навч. посіб] / Н. Б. Болотіна. – К. : Знання, 2005. – 615 с.

Казанчан А. А. Понятие и виды пенсионного обеспечения граждан в Украине / А. А. Казанчан // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия : Юридические науки. – 2010. – Т. 23 (62). № 1, 2010. – С. 144-151.

В статье рассматривается и исследуется пенсионное обеспечение, его связь с пенсионным страхованием. Анализу и сравнению подлежат и другие термины, в частности пенсионные выплаты, пенсии, денежные пособия, компенсации. Предлагается классификация видов пенсий.

Ключевые слова : пенсионное обеспечение, пенсионные выплаты, пенсии, пенсионное страхование, пособия, компенсации, нетрудоспособные граждане.

Kazanchan A. Concept and types of the pension providing of citizens in Ukraine / A. Kazanchan // Scientific Notes of Tavrida National V. I. Vernadsky University. – Series : Juridical sciences. – 2010. – Vol. 23 (62). № 1, 2010. – P. 144-151.

In the article examined and investigated pension providing, his connection with pension insurance. Other terms are subject an analysis and comparison, in particular pension payments, pensions, cash disbursement, indemnifications. Classification of types of pensions is offered.

Keywords : pension providing, pension payments, pensions, pension insurance, cash disbursement, indemnifications, disabled citizens.

Надійшла до редакції 21.04.2010 р.